

4. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI TURİZM SEMPOZYUMU

TAM METİN BİLDİRİ KİTABI

**19-21 TEMMUZ 2018
KASTAMONU/TÜRKİYE**

KASTAMONU 2018
TÜRK DÜNYASI KÜLTÜR BAŞKENTİ

www.turkdunyasiturizmi.com

4. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI TURİZM SEMPOZYUMU

**19-21 TEMMUZ 2018
KASTAMONU/TÜRKİYE**

TAM METİN BİLDİRİ KİTABI

Ferko Ilgaz Mountain Hotel & Resort

19-21 Temmuz 2018

Kastamonu /Türkiye

4. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI TURİZM SEMPOZYUMU

Dizgi

Arş. Gör. Dilara Eylül KOÇ

Kapak Tasarımı

Doç. Dr. Canan TANRISEVER
Ramazan YAŞAR

ISBN: 978-605-4697-24-3

Yayın Tarihi: 27 Aralık 2018

Kongre Web Sayfası: <http://www.turkdnyasiturizmi.com/>

İletişim

Kastamonu Üniversitesi, Turizm Fakültesi
Kuzeykent Kampüsü 37100, Kastamonu/Türkiye

E-mail: turizm@kastamonu.edu.tr

Web: <https://turizm.kastamonu.edu.tr>

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Abdullah Tanrısevdi, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. A. Akın Aksu, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. A. Celil Çakıcı, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Abduraşitnizamiyev, Oş Devlet Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Ali Erbaş, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Kemal Gürbüz, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Anarkülurdaletova, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Arslanbekçormonov, Turizm Akademisi, Kırgızistan
Prof. Dr. Asım Saldamlı, Nişantaşı Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Bahar Taner, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Bahattin Özdemir, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Bermet Curupova, Kırgızistan Ekonomi Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Bilgehan Gülcan, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Canıl Çuburova, Kırgızistan Ekonomi Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Cevdet Avcıkurt, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Cihan Çobanoğlu, University Of South Florida, ABD
Prof. Dr. Cusuppirimbaev, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Derman Küçükaltan, İstanbul Arel Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Düriye Bozok, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ercan Sırakaya Türk, University Of South Carolina, ABD
Prof. Dr. Fevzi Okumuş, University Of Central Florida, ABD
Prof. Dr. Füsün İstanbullu Dinçer, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Gabriela Tıgu, Bucharest Üniversitesi, Romanya
Prof. Dr. Galimkairmutanof, Alfarabi Kazakistan Milli Üniversitesi, Kazakistan
Prof. Dr. Habib Alipour, Doğu Akdeniz Üniversitesi, KKTC
Prof. Dr. Hakan Çetintaş, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Hasan Kılıç, Doğu Akdeniz Üniversitesi, KKTC
Prof. Dr. Hayati Beşirli, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Hüseyin Araslı, Doğu Akdeniz Üniversitesi, KKTC
Prof. Dr. Joao Samartinho, Polytechnic Institute Of Santarém, Portekiz
Prof. Dr. Julia Núñez Tabales, Cordoba Üniversitesi, İspanya
Prof. Dr. Kemal Birdir, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Kemal Kantarcı, Alanya Alaattin Keykubat Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Köbögön Atışov, Kırgızistan Ekonomi Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Kurtuluş Karamustafa, Erciyes Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Kutay Oktay, Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Levent Altınay, Oxford Brookes University, ABD
Prof. Dr. Mehmet Cihan Yavuz, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Sarıışık, Sakarya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Yeşiltaş, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Meryem Akoğlan Kozak, Anadolu Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Mithat Zeki Dinçer, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Muhabbet Qurbanova, Mirza Uluğ Bey University, Özbekistan
Prof. Dr. Muharrem Tuna, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Murat Gümüş, Batman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Tepeci, Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Muzaffer Uysal, Virginia Polytechnic Institute State University, ABD
Prof. Dr. Necdet Hacıoğlu, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nilüfer Koçak, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Oğuz Türkay, Sakarya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Orhan Akova, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Orhan Batman, Sakarya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Osman Avşar Kurgun, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Osman Mübin Karatepe, Doğu Akdeniz Üniversitesi, KKTC
Prof. Dr. Oya Seymen, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ozan Bahar, Muğla Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Öcal Usta, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Özkan Tütüncü, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Saim Ateş, Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Salih Kuşlvan, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Sandra M. Sánchez Cañizares, Cordoba Üniversitesi, İspanya
Prof. Dr. Semra Günay Aktaş, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şenol Çavuş, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şule Aydın Tükeltürk, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Tamer Bolat, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Temirbek Çoduraev, Ğ. Arabaev Kırgız Devlet Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Turgay Avcı, Doğu Akdeniz Üniversitesi, KKTC
Prof. Dr. Turhan Korkmaz, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Umut Avcı, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Zafer Öter, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Zeynep Aslan, Adnan Menderes Üniveristesi, Türkiye
Doç. Dr. Adem Göleç, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan
Doç. Dr. Ahmet Köroğlu, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ali Öztüren, Doğu Akdeniz Üniversitesi, KKTC
Doç. Dr. Ardak Muhammediyeva, Doğu Kazakistan Milli Üniversitesi, Kazakistan
Doç. Dr. Ayhan Gökdeniz, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. B. Ş. Mamoev, Yabancı Diller Ve Mesleki Kariyer Üniversitesi, Kazakistan
Doç. Dr. Bahadır Bilalov, Azerbaycan Turizm Ve Yönetim Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Barış Erdem, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan
Doç. Dr. Bayram Şahin, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Burçin Cevdet Çetinsöz, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Burhan Aydemir, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Burhanettin Zengin, Sakarya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Bülent Bayraktar, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan
Doç. Dr. Celaleddin Serinkan, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan

Doç. Dr. Ebru Tarcan İçigen, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Elena Abenova, Kazakistan Ekonomi Üniversitesi, Kazakistan
Doç. Dr. Emrah Özkul, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Erdiñ Karadeniz, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Erol Duran, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Fariz Ahmadov, Azerbaycan Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Gadir Bayramlı, Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Geray Musayev, Azerbaycan Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Göknil Nur Koçak, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gülcamal Caparova, Turan Astana Üniversitesi, Kazakistan
Doç. Dr. Haluk Tanrıverdi, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hamid Hamidov, Azerbaycan Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Hüseyin Çeken, Muğla Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. İlhan Ege, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. İrfan Yazıcıoğlu, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Kamil Unur, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Kazım Ozan Özer, Nişantaşı Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Kenan Güllü, Erciyes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Levent Koşan, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Lütfi Atay, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mariyaş Cubanova, Kazakistan Uluslararası İlişkiler Üniversitesi, Kazakistan
Doç. Dr. Medet Yolal, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Muammer Mesci, Düzce Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Murat Doğdubay, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Oktay Emir, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Osman Çalışkan, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ömer Şanlıoğlu, Erciyes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Önder Met, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Özlem Köroğlu, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Pal Guban, Edutus Foiskola/College, Macaristan
Doç. Dr. Rahman Temizkan, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Rosemary Black, Charles Sturt Üniversitesi, Avustralya
Doç. Dr. Sabır Macitov, Kökçeta Pedagoji Üniversitesi, Kazakistan
Doç. Dr. Samira Şahmalova, Azerbaycan Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Serhat Harman, Batman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sevda Sahilli Birdir, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Svetlana Sırbard, Bişkek Finans Ve Ekonomi Akademisi, Kırgızistan
Doç. Dr. Tatyana Şmangulova, Turizm Ve Spor Üniversitesi, Kazakistan
Doç. Dr. Umut Balcı, Batman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Uysal Yenipınar, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. V. Rüya Ehtiyar, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Volkan Altıntaş, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Yılmaz Akgündüz, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Yusuf Aymanıuy, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Zulfıgarlı Muharrem Paşa, Azerbaycan Turizm Enstitüsü, Azerbaycan

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Saim Ateş	Başkan
Prof. Dr. Kutay Oktay	Üye
Doç. Dr. Barış Erdem	Üye
Doç. Dr. Canan Tanrısever	Üye
Doç. Dr. Elmira Faizova	Üye
Doç. Dr. Nurudin Kıdıraliyev	Üye
Dr. Öğr. Üyesi İrfan Mısırlı	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Cemal İnce	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Muharrem Avcı	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Aydoğın Aydoğdu	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Erkan Akgöz	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Gülizar Akkuş	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Çetin Akkuş	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Pamukçu	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Aliya Zhussanbaeva	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Bakıt Turdumambetov	Üye
Dr. Öğr. Üyesi Tolga Gök	Üye
Öğr. Gör. Dr. Ulanbek Alimov	Üye
Öğr. Gör. Sapargül Turdubekova	Üye
Öğr. Gör. Gülmira Samatova	Üye
Öğr. Gör. Kımbat Asanova	Üye
Öğr. Gör. Dinara İsakova	Üye
Öğr. Gör. Nadira Turganbayeva	Üye
Öğr. Gör. Anipa Sulaymankulova	Üye
Öğr. Gör. Naringül Margaziyeva	Üye
Öğr. Gör. Hanife Erdoğan	Üye
Arş. Gör. Emrah Yaşarsoy	Üye
Arş. Gör. Dilara Eylül Koç	Üye
Arş. Gör. İbrahim Gündoğdu	Üye
Arş. Gör. İlkay Bektaş	Üye
Asel Kaparova	Üye
Çınara Asankulova	Üye
Gülzat Sadirova	Üye
Roila Usmanova	Üye

SEKRETARYA

Arş. Gör. Dilara Eylül Koç- Kastamonu Üniversitesi /Türkiye

4. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI TURİZM SEMPOZYUMU'NDA SUNULAN TAM METİN BİLDİRİLER

İçindekiler

OTOMASYONLARIN SİSTEM ANALİZİ VE TASARIMI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE ÖNBÜRO OTOMASYONLARI ÖRNEĞİ	1
ARTAN MALİYETLER KARŞISINDA OTEL MUTFAKLARINDAKİ YENİ UYGULAMALAR: KAPADOKYA ÖRNEĞİ	8
ÇOCUKLARIN BAKIŞ AÇISINA GÖRE, TÜRK MUTFAK KÜLTÜRÜNDE EKMEK.....	19
TARİHİ - KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINDA HARİTA MÜHENDİSLİĞİ	89
KASTAMONU'YA GELEN YERLİ TURİSTLERİN SEYAHAT MOTİVASYONLARININ BELİRLENMESİ	97
KÜLTÜREL MİRAS VE EĞLENCE KÜLTÜRÜ BAĞLAMINDA KÖY SEYİRLİK OYUNLARI GELENEĞİ: KASTAMONU ÖRNEĞİ	106
TARİHİ YAPILARIN YENİDEN İŞLEVLİNDİRİLMESİ; DEFİLE KONSEPTİ.....	113
YİYECEK İÇECEK İŞLETMELERİNDE KULLANILAN YAĞLARIN BELİRLENMESİ; GİRESUN İLİ, DERELİ İLÇESİ ÖRNEĞİ	120
OSMANİYE İLİNİN POTANSİYEL TURİZM MEKANLARI	128
SOSYAL MEDYADA DESTİNASYON YORUMLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME: SAFRANBOLU ÖRNEĞİ.....	137
TÜRK SOYLU ÜLKELERİN ENTEGRASYONUNDA HAZARDENİZİ'NİN JEOPOLİTİK ÖNEMİ: TURİZM VE BEKLENTİLER.....	152
TURİZMDE PLANLAMA VE STRATEJİK YÖNETİM	159
TÜRKİYE'NİN KALKINMA PLANLARINDA KÜLTÜR POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	167
24 HAZİRAN 2018 GENEL SEÇİMLERİNDE SİYASİ PARTİ BEYANNAMELERİNDE TURİZM SEKTÖRÜ.....	173
TÜRK DÜNYASI KÜLTÜR BAŞKENTLİĞİ (2013) SONRASINDA ESKİŞEHİR TURİZMİ.....	182
YERLİ ZİYARETÇİLERİN DESTİNASYON PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİ: ÇANAKKALE SAVAŞLARI GELİBOLU TARİHİ ALANI ÖRNEĞİ	197
İŞGÖREN MEMNUNİYETİNİN HİZMET KALİTESİNE ETKİSİ: BIŞKEK RESTORANLARI ARAŞTIRMASI.....	205
TURİZM DESTİNASYONUNUN SÜRDÜRÜLEBİLİR REKABET AVANTAJI SAĞLAYABİLMESİNDE DOĞAL VE TARİHİ ÇEVRENİN ÖNEMİ: ÇANAKKALE ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA.....	223
GELENEKSEL EVLERİN TURİZME KAZANDIRILMASI: KASTAMONU-KARABÜK/SAFRANBOLU KARŞILAŞTIRMASI	231
TURİZM ENDÜSTRİSİNE ALTERNATİF BİR FIRSAT YAKLAŞIMI OLARAK BLOCKCHAIN TEKNOLOJİSİNİN KULLANILMASI.....	237
GASTRONOMİ ALANINDA YENİ BİR KAVRAM: GASTRODİPLOMASİ	254
BİREYLERİN RAHATLAMAK VE İYİ HİSSETMEK İÇİN TÜKETTİKLERİ GIDALAR: COMFORT FOOD İÇİN TÜRKÇE TERİM ÖNERİSİ.....	262
ULUSLARARASI HZ.PİR ŞEY ŞA'BAN-I VELİ VE KASTAMONU EVLİYALARINI ANMA HAFTASI ETKİNLİKLERİNİN BASIN YANSIMALARI (1992-2018) : BİR İÇERİK ANALİZİ	274
SİBİRYA BÖLGESİNDE BULUNAN ÖZERK TÜRK CUMHURİYETLERİNİN KÜLTÜR TURİZMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	290
KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE YENİLİK YÖNETİMİ VE İŞLETME PERFORMANSI İLİŞKİSİ.....	298

TURİZM REHBERLİĞİ EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MESLEĞE YÖNELİK TUTUM VE DAVRANIŞLARI .	309
TEBERRÜK VE TEVESSÜL AMAÇLI ZİYARET GEZİLERİNİN ÖNÜNDEKİ ÖNEMLİ BİR ENGEL: TEKFİRCİ DİNÎ AKIMLAR	320
KÜLTÜREL MİRASI VE TÜRK DÜNYASI GÜNLERİ ETKİNLİKLERİ BİRİKİMİYLE KASTAMONU’NUN 2018 TÜRK DÜNYASI KÜLTÜR BAŞKENTİ OLMASI HAKKINDA TURİZM ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ	340
AGRO-TOURISM AS A FACTOR SUSTAINABLE GROWTH OF THE REGION	350
КЫРГЫЗСТАНДАГЫ МЕЙМАНКАНАЛАР ТАРАБЫНАН МАРКЕТИНГ ИНСТРУМЕНТИ КАТАРЫ ИНСТАГРАМДЫН КОЛДОНУЛУШУ	355
ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ	367
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ИНДУСТРИИ ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО РАЗВИТИЯ В ЮЖНОМ РЕГИОНЕ	380
РАЗРАБОТКА РЕЦЕПТУРЫ И ТЕХНОЛОГИИ ПРОИЗВОДСТВА ЗАПЕКАНКИ С ТЫКВОЙ	386

TÜRKİYE’NİN KALKINMA PLANLARINDA KÜLTÜR POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Yaşar AKÇA
Bartın Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
yakca@bartin.edu.tr

Doç. Dr. Şaban ESEN
Bartın Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
sabanesen@bartin.edu.tr

Prof. Dr. Gökhan ÖZER
Gebze Teknik Üniversitesi
İşletme Fakültesi
gokozerhan@gmail.com

ÖZET

Eski adıyla Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), yeni adıyla Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan Beş Yıllık Kalkınma Planları, Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda uzun dönemde gerçekleştireceği büyümeyi ortaya koyan temel politika dokümanlarıdır. 1963 yılından itibaren 2018 yılını da kapsayacak biçimde on tane kalkınma planı hazırlanmıştır. Söz konusu tüm kalkınma planlarının temel hedefi; Türk milletinin mesut ve müreffeh hale gelmesi, insan onuruna uygun şartlarda yaşamasıdır. Ülkenin kültür politikası öncelikle kalkınma planlarında tespit edilir. Bu çalışmanın amacı kalkınma planlarında yer alan kültür politikası konusunda mevcut durum tespiti yapmak ve gelecek dönemlere yönelik yol haritasına önerilerde bulunmaktır. Kültür politikası denildiğinde kültürel zenginliğin korunarak gelecek nesillere aktarılması, halkın kültür ve sanat ortamlarına katılımının sağlanması, milli kültür değerleri etrafında toplumsal bütünlüğün ve dayanışmanın güçlendirilmesine yönelik alınan tedbirler anlaşılır. İnsanın ruh ve beden sağlığı iyi, sanat ve estetik duyguları güçlü olduğu ölçüde ülke kalkınmasında verimli olabilir. Kültür ve sanat politikaları aynı zamanda siyasi, ekonomik ve sosyal gelişmenin de önemli bir unsurudur. Güçlü bir devlet olma yolunda kültür politikaları toplumun bütünlüğünü ve dayanışmasını güçlendirmelidir. Ülkeler arasında kültür ve sanat alanında söz sahibi olmak için okulların müfredatında daha fazla sanat aktivitelerine yer verilmeli, kültürel etkinlikler çeşitlendirilmelidir. Tüm sanat dalları milli kültürün yapı taşlarını oluşturmaktadır. Sanatlara ve sanatçılara önem verilmelidir. Halkın, sivil toplum kuruluşlarının, mahalli idarelerin ve özel sektör kurumlarının sürece dahil edilmesi teşvik edilmelidir. Bu araştırmada nitel desenli doküman analizi tekniği kullanılmış olup 10 kalkınma planının kültür ve sanat bölümleri incelenmiştir. Yöntemin bilime en önemli katkısı, araştırılan konunun diğer politikalarla bağlantısı içinde analizini sağlamasıdır. Çalışmanın sonunda araştırmanın bulgularına, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma Planları, Kültür Politikaları, Kültür Varlıkları, Sanat Dalları, Sanatçı

EVALUATION OF CULTURE POLICIES IN TURKEY'S DEVELOPMENT PLANS

ABSTRACT

Five Years Development Plans prepared by the Ministry of Development, whose former name was State Planning Organization, are the basic policy documents presenting the development plans of Turkey in social and cultural fields in the long term. Ten different development plans for the period between 1963 and 2018 are prepared by the Ministry. The basic goal of these development plans is to enable Turkish society reach a happy and prosperous life standard and to enable Turkish society live under conditions that are compatible with human dignity. Culture policy of a country is firstly determined in development plans. The first goal of this study is to determine the present state of culture policies, then to make suggestions for drawing a future road map. Culture policies are the precautions taken in order to protect cultural richness while handing them down the next generations; they aim at ensuring participation of public to cultural and artistic environments and they support social integration and unity around national culture values. Society of a state can be productive as long as the members of that society are physically and spiritually healthy and they have strong artistic and aesthetic values. Culture and arts policies are also significant elements of political, economic and social development. Culture policies shall empower the unity

and solidarity of society in order to build a strong state. In order to have a significant place among culturally and artistically developed states, the amount of artistic activities in school curriculums shall be increased and cultural activities shall be diversified. All of the branches of art are the building blocks of a national culture. Art and artists shall be supported and encouraged. Public, non-governmental organizations, local administrations and private sector institutions should be encouraged in order to take place in the development process. Qualitative design document analysis technique is used in this research. Culture and art sections of 10 development plans are analyzed. The most significant contribution of the method to science is that it enables analyzing the issue in terms of its relation with other policies. Findings of the research, results and suggestions are presented in the last section of the study.

Key Words: Development Plans, Culture Policies, Cultural Properties, Branches of Art, Artist

1. GİRİŞ

Toplumun tarihsel sürecinde ürettiği, kuşaktan kuşağa aktardığı dil, din, tarih şuuru gibi maddi ve manevi değerler bütününe kültür denilmektedir (Poyraz, 2014:210). Kültür aynı zamanda toplumun yaşayış ve düşünüş tarzını, ortak kimliğini oluşturur. Kültürel gelişme aynı zamanda siyasi, ekonomik ve sosyal gelişmeyi de beraberinde getirmektedir. Kültürün önemli bir unsurunu da sanat meydana getirir. Sanat; bir duygunun, bir çalışmanın, bir tasarımın ifadesidir (Papuççu, 2014:391). Sanat sayesinde kültürel miras gelecek nesillere aktarılır. Sanat ve estetik duyguları güçlü bireylerin varlığı sayesinde kültür ve sanat faaliyetlerine katılımı yediden yetmişe herkesin desteği sağlanacaktır.

İnsanı diğer canlılardan ayıran şey insan topluluklarını ürettiği kültürdür. Kültür aynı zamanda hayat felsefesi ve hayatı yaşama biçimidir. Müzik, yemek, din, inanç, dil, sanat, edebiyat, teknoloji, tarih bilinci birer kültür unsurudur. Söz konusu tüm bu kültürel miras kalkınma hamlesinin asli unsurudur. Milli kültüre dayanmayan bir kalkınma hareketi düşünülemez. Kimlikli, kişilikli, milli ve manevi değerlere saygılı, kültür ve medeniyetine sahip çıkan bir toplumla geleceğe yürümek işleri kolaylaştırıcaktır. Bu durum yediden yetmişe hep birlikte başarılabilir. Yarınları güçlü adımlarla ilerlemek için kültürel mirasa sahip çıkmak gerekmektedir. Yoğun kültürel faaliyetler sayesinde milletin ortak ahlâki değerleri pekişecek, ortak milli kimlik ve milli dayanışma ruhu güçlü bir toplum olma yolunda güçlenecektir. Bu makalenin amacı kültürel alanda durum tespiti yapmak ve gelecekteki hareket tarzını ortaya koyacak bir yol haritası çizmektir.

2. TÜRKİYE’NİN KALKINMA PLANLARI

Eski adıyla Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), yeni adıyla Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan Beş Yıllık Kalkınma Planları, Türkiye’nin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda uzun dönemde gerçekleştireceği büyümeyi ortaya koyan temel politika dokümanlarıdır. Türkiye’de hızlı bir sanayileşmeyi gerçekleştirmek amacıyla 1963 yılından itibaren 2018 yılını da kapsayacak biçimde on tane kalkınma planı hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Söz konusu tüm kalkınma planlarının temel hedefi; Türk milletinin mesut ve müreffeh hale gelmesi, insan onuruna uygun şartlarda yaşamasıdır. Hazırlanan her kalkınma planı içinde topluma yön veren çözüm önerileri bulunmaktadır. Türkiye’nin kalkınmasında gerçekleştirilmek istenen sayısal hedefler beş yıllık plan dönemleri içinde tespit edilmiştir. Kalkınma politikalarının temel ilkelerinden biri milli kültürün geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasıdır. Kültür politikasının temel hedefini ise demokratikleşmeyi gerçekleştirmek ve insanı daha özgür kılan bir toplum oluşturmaktır. Kültürel zenginliği aynı zamanda kalkınma hamlesinin asli unsuru saymak gerekmektedir.

2.1. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963 — 1967)

El sanatları eğitimine önem verilecektir (DPT, 1963:146). El sanatlarında üretim bakımından önemli bölgeler şunlardır: Bursa: bıçak ve kilim, Kütahya: çini eşya ve dokuma, Gaziantep: bakır işleri, Sivas ve Trabzon: gümüş işleri, halı ve kilim, Erzurum: kuyumculuk, Oltu taşı mamulleri, Konya ve Adapazarı: tahta işleri, Eskişehir: Lüle taşı mamulleri, Kırşehir: halı ve kilim, Kahraman Maraş: oya ve yazma, Siirt: kilim gibi. Bölgesel özelliği olan küçük sanatların geliştirilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır (DPT, 1963:361). Geleneksel Türk halıcılığı ve el sanatlarının geliştirilmesi için dış pazarlarda sürümü teşvik edilecektir. El sanatlarının planlı bir çalışmayla gelişmesini sağlamak için

finansman, teşkilatlanma, hammadde, donatım, pazar bulunması, mevzuat, kalite kontrol işlerinde yol gösterecek merkezi bir kuruluşa ihtiyaç vardır. El ve ev sanatlarının tarımcı nüfusun bulunduğu yerde gelir sağlayarak dengesiz şehir gelişmesini önlemesi, turistik hediyelik eşya olarak ihraç edilebilecek şekilde üretimi özendirilecektir (DPT, 1963:363). Turistik tesislerin kurulduğu yerlerde turistlerin ihtiyaçlarını karşılayacak yiyecek, içecek ve hatıra eşyasının mahallî gayretlerle üretimi ve satışı desteklenip düzenlenecektir (DPT, 1963:428).

2.2. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968 — 1972)

El sanatlarının geliştirilmesi işsizlik sorununu bir ölçüde çözebilecektir (DPT, 1968:134). Bütün eğitim kademelerinde öğretim programları sanat eğitimi ile desteklenecektir (DPT, 1968:159). Türk kültür eserlerini sayı ve nitelik bakımından daha üstün bir seviyeye ulaştırmak için sanatçı yetiştirmek temel amaçtır. Milletlerarası kültür şenlikleri desteklenecektir. Türk sanatları ve folklorunun bütün dallarında bilimsel araştırma, tespit ve tanıtım faaliyetleri yapılacaktır (DPT, 1968:187). Kültür faaliyetlerinin yürütülmesinde ve kültürel mirasın korunmasında mahalli idarelerin ve gönüllü kuruluşların yardımcı olması desteklenecektir. Türk kültürünün tanıtılması teşvik edilecektir. Devlet opera, bale, orkestra ve tiyatrolarından geniş kitlelerin yararlanması amacıyla çevre iller için düzenli programlar uygulanacaktır. Eski eserlerin daha iyi korunmasına yönelik gayret sarf edilecek ve yurt dışına kaçırılmasını önleyecek tedbirler alınacaktır (DPT, 1968:190). Gençlerin kültür ve sanat hareketleri içinde yer almasını sağlayacak programlar düzenlenecektir (DPT, 1968:257). Mahalli küçük sanat ürünlerinin renk, desen, şekil yönünden araştırılması ve geliştirilmesi sağlanacaktır (DPT, 1968:565).

2.3. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973 — 1977)

Turizmin gelişmesi hatıra eşya niteliğindeki el sanatları ürünleri için bir pazarın oluşmasına yol açmıştır (DPT, 1972:562). El sanatları istihdam açısından da değerlendirilecektir. Ayrıca ailelere ek gelir sağlaması, geleneksel sanat değerlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması yolu ile kültür etkisi de göz önünde tutulacaktır (DPT, 1972:563). Üçüncü Plan döneminde özellikle geleneksel sanata dayalı el sanatlarının geliştirilmesi için teknik yardım yapılacak ve ürünlerin pazarlaması düzenlenip teşkilatlandırılacaktır. Bu teşkilât süs eşyası vs. ürünlerin özellikle ihracata yönelmesini sağlayacaktır. Geleneksel, tarihi veya yöresel desen, renk ve şekilleri işleyen özellikle çinicilik, lületaşı işlemeciliği, kilim ve halıcılık gibi küçük sanatların kalite, desen, renk ve şekil yönünden belli standartların üzerinde sürdürülmesi teşvik edilecek, hammadde tedarikleri düzenlenecektir (DPT, 1972:564). Türk el işi sanatını bozulmadan korumak ve geliştirmek için gerekli tedbirler ve çalışmalar yapılacaktır (DPT, 1972:786). Kitlelerin kültürel faaliyetlere karşılıksız veya çok düşük bir ücret karşılığında katılmalarını sağlamak amacıyla konser, tiyatro, sinema ve diğer kültürel gösteriler düzenlenecektir. Türk filmciliği geliştirilecektir (DPT, 1972:787). Yazma eserleri zamanın tahribatından korumak, daha iyi şartlar içerisinde saklamak ve ilgililerin yararına sunmak için bir merkezde toplanacaktır (DPT, 1972:788).

2.4. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979 — 1983)

Türkiye, coğrafi konumunun da sonucu olarak yüzyıllar boyu çeşitli kültürlerin birbiri üzerine dönüştüğü zengin kültür hazinesine sahiptir (DPT, 1978:150). Tarihi anıtların ve kalıntıların korunmasına yönelik girişimler sınırlı kalmıştır. Yerel yönetimlere bağlı tiyatrolarla özel tiyatroları destekleyici girişimlerde bulunulması gerekmektedir. Devlet Konservatuvarları bugünkü durumuyla ülkenin sanatçı gereksinimini karşılamada nicelik ve nitelik açısından yetersiz kalmaktadır (DPT, 1978:152). Kültür şenlikleri ve festival etkinlikleri yaygınlaştırılmalıdır. Böylece sanatçılarla halkın kaynaşması, çeşitli yörelerin kültür etkinliklerinin ortaya çıkarılması, kültürel faaliyetlere yaygın katılım mümkün olacaktır (DPT, 1978:154). Dördüncü Plan döneminde, bilimsel, kültürel ve sanat yapıtlarının basımından dağıtımına kadar özendirici önlemlerin alınması sağlanacaktır. Yerel yönetimlerin tiyatro, kütüphane, kültür evi ve kültür faaliyetlerinde etkin olmaları özendirilecektir (DPT, 1978:285). Müziğe yönelik araç ve gereçlerin yurt içinde üretimi sağlanacaktır. Tarihsel kültür kalıntılarının korunması için gerekli yasal ve parasal önlemlerin alınması yolunda etkin çalışmalar yapılacaktır. Eski eser kaçakçılığının önlenmesi için gerekli önlemler alınacaktır (DPT, 1978:286).

2.5. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985 — 1989)

Kültür ve sanat, milli değerlerin korunup geliştirilmesinde temel unsurdur (DPT, 1984:2). Kültür alanında milli ve manevi varlığımızı yaşatma, tanıtmaya esas olacaktır. Kültürümüzün yaşatılması ve değerlerimizin canlı tutulması için kültür eserlerinin bugünkü hayatın bir parçası halinde değerlendirilmesi ile ilgili tedbirler alınacaktır. Türkçenin zenginliği ve yapısının korunması, kendi tabii seyri içinde gelişmesi yolunda ilmi çalışmalar sürdürülecektir. Eski eser niteliğindeki yapıların onarım ve koruma amacıyla özel şahıslar tarafından alınıp değerlendirmesini kolaylaştırıcı bir teşvik sistemi geliştirilecektir (DPT, 1984:147). Yeni mimari, abide ve benzeri eserlerin hazırlanmasında, milli kültürümüzün sanat ve estetik üslubunun aksettirilmesine yardımcı olacak yönlendirme şekilleri uygulanacaktır. Müzeler sadece sergi ve tanıtım faaliyetleriyle sınırlı kalmayarak halkın ve genç nesillerin eğitimi için gerekli olan konferans ve seminer gibi eğitim çalışmalarına ağırlık vereceklerdir. Ucuz kitap üretimi, yayını ve dağıtımını için gereken teşvik tedbirleri alınacaktır. Kültür hayatımızda önemli yeri olan edebiyat, resim, tiyatro ve sinema sanat dallarının yaygınlaştırılmasına ağırlık verilecektir. Milli kültürümüze ait olan, eski Türkçe ve diğer dillerde yazılmış eserlerin Türkçeye yeni harflerle kazandırılmasına çalışılacaktır (DPT, 1984:148).

2.6. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990 — 1994)

Milli kültürün geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması kalkınma planlarının temel ilkelerinden biridir. Vakıf, dernek ve mahalli idarelerin kültür faaliyetlerine katkısı teşvik edilecektir. Kültür varlıklarının, doğal güzelliklerin ve kültürel değerlerin korunmasına ağırlık verilecektir. Milli kültürün yaşatılması ve yaygınlaştırılması için, kitle haberleşme araçlarından azami şekilde istifade edilecektir. Çocuklara okuma alışkanlığı ve beceriler kazandırmaya önem verilecektir. Çizgi film ve çizgi romanların üretimi, çocuk kitaplarının yazılması ve yayımlanması teşvik edilecektir (DPT, 1989:322). Tiyatro çalışmalarında yerli eserlere ağırlık verilecektir. Gezici tiyatrolarla geniş vatandaş kitlelerine hizmet ulaştırılacaktır. Özel tiyatrolara devlet tarafından sağlanan destekler artırılarak devam edecektir. Telif haklarının teminat altına alınmasını sağlayacak gerekli düzenlemeler yapılacaktır. İkili kültürel değişim programları çerçevesinde kültürümüzün yurt dışında daha iyi tanıtılması esas alınacaktır. Kültür varlıklarının korunması ve restorasyonuna ağırlık verilecektir (DPT, 1989:323). Çeşitli yollarla yurt dışına kaçırılan eski eserlerin Türkiye'ye geri getirilmesi yönündeki çalışmalara devam edilecektir. Belediyeler, tarihi mimari dokunun bozulmamasına özen göstereceklerdir (DPT, 1989:324).

2.7. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996 — 2000)

Kalkınmanın ve dışa açılmanın esasını oluşturan milli kültürün korunması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması temel ilkedir (DPT, 1995:30). Taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına önem verilecektir. Yurt dışındaki vatandaşlarımızın ulusal benliklerini koruyarak Türkiye ile bağlarının kuvvetlendirilmesi, başta Türk Cumhuriyetleri olmak üzere bütün ülkelerle sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi esas olacaktır. Yurt dışındaki tarihi ve kültürel varlıklarımızın tespiti, korunması ve tanıtılması için gerekli tedbirler alınacaktır. Yurtiçi ve yurtdışı tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde kamu kurum ve kuruluşları dışında özel girişimler, vakıflar ve derneklerin faaliyetleri desteklenecektir (DPT, 1995:31). Doğal ve kültürel değerlerin zenginleştirilerek sürekliliğinin sağlanması temel amaçlardan biridir (DPT, 1995:162). Kültür ve tabiat varlıklarının tahribatını en aza indirmek için yerleşmelerin belirlenmesinde ekolojik denge ele alınacaktır (DPT, 1995:176). Sanat faaliyetlerinin teşvik edilmesinde özel sektörün katkısından yararlanılacaktır (DPT, 1995:180).

2.8. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001 — 2005)

Çocukların erken yaşlarda sanat ile tanışmalarının sağlanması amacıyla Kültür Bakanlığı'nın eşgüdümünde projeler uygulamaya konulacaktır. Kültürel altyapının güçlendirilmesine ve kültürel etkinliklerin yaygınlaştırılmasına önem verilmiştir. Kültür alanında nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, finansman ihtiyacının karşılanması ve koordinasyonun sağlanması ile ilgili yetersizlikler devam etmektedir (DPT, 2000:97). Türk dili araştırmalarına önem ve öncelik verilecektir. Türk kültürünün çevre kültürler için cazibe merkezi haline gelmesi sağlanacaktır. Türk Cumhuriyetleri ve akraba toplulukları ile kültürel işbirliği çalışmalarına hız verilecektir (DPT, 2000:98). Kültür varlıklarımızın korunması için halkın ve kamu görevlilerinin bilinçlendirilmesine yönelik eğitim çalışmaları yaygınlaştırılacaktır. Eski eser kaçakçılığı önlenecektir. Geleneksel Türk sanatlarının ve

folklorunun korunması, geliştirilmesi ve tanıtılması sağlanacak, tüm sanat faaliyetleri desteklenecektir. Türk sinemasında ihtiyaç duyulan yönetmen, senarist ve oyuncu yetiştirilmesi sağlanacaktır. Kültür ve sanatta özgün düşünce ve eser üretimi özendirilecek, kültür hayatına katkısı bulunanlar ve sanatçılar desteklenecektir (DPT, 2000:99).

2.9. Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007 — 2013)

Sanatların gelişimi için uygun ortamlar hazırlanacaktır. Toplumun her kesiminin kültürel etkinliklere kolay erişimi sağlanacaktır. Kültür mirasımızın envanterinin çıkarılmasına ve restorasyonuna yönelik çalışmalar sürdürülecek, kamuoyu bilincinin artırılması sağlanacaktır. Sosyal ve ekonomik politikalarda kültür boyutunun dikkate alınması sağlanacaktır. Türkçe'nin doğru ve etkin kullanımına önem verilecektir. Kültür turizminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması çalışmaları bağlamında, otantik özellikleriyle korunarak turizme açılan yöresel örneklerin çoğaltılması desteklenecektir. Başta geleneksel el sanatlarımız olmak üzere, maddi kültür ürünlerimiz ihraç ürünlerine dönüştürülecektir. Sinema ve belgesel film gibi kültürel ürünlerin üretimi teşvik edilecek, milli gelir ve ihracat içindeki payı artırılabilecektir. Yoğun göç ve çarpık kentleşme neticesinde ortaya çıkan sosyo-kültürel uyum sorunlarını azaltıcı önlemler alınacaktır. Toplumsal bütünleşme ve dayanışmanın artırılması amacıyla hoşgörü, toplumsal diyalog ve ortaklık kültürünü geliştirici politikalara öncelik verilecektir (DPT, 2006:90).

2.10. Onuncu Kalkınma Planı (2014 — 2018)

Tarihi eserlerin önemli bir kısmı restore edilmiştir. Kültür politikalarının toplumun bütünlüğünü ve dayanışmasını pekiştirecek şekilde tesis edilmesi önemlidir. Kültür ve sanat faaliyetlerine katılımın bir yaşam alışkanlığı olarak gelişmesi sağlanacaktır. Ortak tarihi geçmişimiz olan ülkeler başta olmak üzere dünya ülkeleriyle kültürel ilişkilerimiz geliştirilecektir. Tarihimizin önemli şahsiyetleri, olayları, masal kahramanları ve kültürel zenginlik unsurlarımız belgesel, dizi, çizgi filmlere dönüştürülecektir. Kültür endüstrisinin millî gelir, ihracat ve ülke tanıtımına katkısı artırılabilecektir. Kentsel dönüşüm uygulamalarının kültürel kimliğe uygunluğu gözetilecektir. Yurtiçi ve yurt dışındaki kültür mirasımız, kültür turizmine katkı sağlayacak şekilde korunacaktır. Tarihi kent bölgelerinin korunması, kültür ve sanat hayatının merkezi haline gelmesi sağlanacaktır (Kalkınma Bakanlığı, 2013:45). Türkçe'nin dünyada konuşulan bir dil olmasına yönelik çalışmalar desteklenecektir. Okuma kültürü yaygınlaştırılacaktır. Çocukların erken yaşlarda kültür ve sanat eğitimi almaları sağlanacaktır (Kalkınma Bakanlığı, 2013:46).

3. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada Türkiye'nin 1963'ten 2018 yılına kadar ortaya konulan on kalkınma planı içeriğindeki kültür politikaları incelenmiştir. Tüm planlarda kültür politikalarına dair birçok öneri yapıldığı görülmektedir. Bu olumlu duruma rağmen işaret edilen önerilerin nasıl gerçekleştirileceğini açıklayan ayrıntıların belirtilmemiş olması en büyük eksikliklerden biridir. Ortaya konulan politikaları anlatan vaatler açıklanmalıdır. Zaman içinde hazırlanan her yeni kalkınma planında kültür başlığı altında daha fazla maddeye yer verilmesi sevindiricidir. Kalkınma planlarında yer alan vaatlerin fiiliyata geçirilmesinde gerekli devlet iradesinin gösterilmesi esas kritik noktadır. Fakat ilgili kamu kurumları tarafından kültür politikalarının öneminin ve potansiyelinin hala yeterince takdir edilmediği bu makalenin yazarları tarafından değerlendirilmektedir.

Devletin kültür politikaları alanındaki rolü; kültürel zenginliği ekonomik değere dönüştürecek şekilde teşvik edici, yenilikçi ve altyapı hazırlayıcı olmasıdır. Dolayısıyla kültür ve sanata dair öneriler olarak ilk akla gelen her devlet ve vakıf üniversitesinde güzel sanatlar fakültesi ile konservatuar açılması zorunlu olmalıdır. Böylece geleneksel Türk Sanatlarının bilimsel anlamda korunması, yeni nesillere aktarılması, sanatsal üretimin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi gerçekleşecektir. Her şehirde açılması gereken Güzel Sanatlar Ortaokulu ve Güzel Sanatlar Lisesi sayesinde sanata ilgi duyan çocukların erken yaşlarda bu okullara yönlendirilmesi sağlanmalıdır. İlkokuldan hatta okul öncesi eğitimde okuyan öğrenciden üniversite son sınıf öğrencilerine kadar herkesin hem spor ve hem de sanat hobisi olmalıdır.

Kültür ve sanatla ilgili çok sayıda proje ortaya konulmalıdır. Böylece öğrencilerin cep telefonu ve internet bağımlılığından kurtulması mümkün olacaktır. Başta televizyon dizileri olmak üzere tüm medya yayınlarında kültür ve sanat ağırlıklı programların çoğaltılması gerekmektedir. Nasıl ki eğitim hakkı anayasa güvencesi altındaysa vatandaşların kültüre erişim hakkı da anayasal güvence altına alınmalıdır. Kültüre erişimin bir insan hakkı olarak değerlendirilmesi durumunda kültür ve sanat faaliyetlerine halkın katılımı artacaktır. Sanatçıların maddi ve manevi olarak yasal korunma kapsamı genişletilmelidir. Gençlerin sanat mesleklerine katılımı özendirilmelidir. Kültüre ve sanata dair kapsamlı bir hukuki altyapı geliştirilmelidir. Belediyeler tarafından Emlak Vergisi içinde tahsil edilen kültür varlıklarının korunması payının bu alan içinde kullanılması gerekmektedir. Türkiye'nin tarihi kültürel varlıkları hızlı bir şekilde gün yüzüne çıkarılmalıdır. Bunlar etkin ve etkili bir tanıtım faaliyetiyle dünyaya duyurulmalıdır. Doğal ve kültürel miras bir bütün olarak zenginleştirilmeli, korunmalı ve gelecek nesillere aktarılmalıdır.

Dil, edebiyat, tiyatro, sinema, folklor, görsel ve yazılı medya yayıncılığı, sanat, mimari, el sanatları ve daha birçok daldaki kültürel çeşitliliği ile gurur duyan bir Türkiye hedefi yalnızca devletin görevi değildir. Türk kültürü ve sanatını Türk Milleti oluşturmuştur, onu yaşamak ve yaşatmak her Türk'ün görevidir, vicdani sorumluluğu altındadır.

KAYNAKÇA

- Papuççu, K. (2014). Ayrılmaz İki Kavram: Bilim ve Sanat, Uluslararası Gençlik ve Kültürel Mirasımız Kongresi, Editörler: Bekir Şişman ve Muhittin Düzenli, 16-18 Mayıs 2014, Samsun: Ceylan Ofset, 391-395.
- Poyraz, Y. (2014). Sadi Şirazi'nin Bostan Adlı Mesnevisi'nde Kültür Aktarımı, Uluslararası Gençlik ve Kültürel Mirasımız Kongresi, Editörler: Bekir Şişman ve Muhittin Düzenli, 16-18 Mayıs 2014, Samsun: Ceylan Ofset, 209-220.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (1963). Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967), Başbakanlık Devlet Matbaası, Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan1.pdf> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (1968). İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972), Başbakanlık Devlet Matbaası, Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan2.pdf> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (1972). Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977), DPT Yayın No: 1272, Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan3.pdf> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (1978). Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983), DPT Yayın No: 1664, Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan4.pdf> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (1984). Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989), DPT Yayın No: 1974, Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan5.pdf> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (1989). Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994), DPT Yayın No: 2174, Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan6.pdf> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (1995). Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000), 25 Temmuz 1995 Sayılı Resmi Gazete No: 22554, Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/vii/plan7.pdf> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005), Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/plan8str.pdf> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (2006). Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013), Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan9.pdf> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2013), Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018). Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan10.pdf> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018.